

Olika uppfattningar i Jesus-filmer – vill bygga broar mellan islam och kristendom

■ – Gibsons film är bra, men hans berättelse är fel. Det säger filmaren Nader Talebzadeh om Mel Gibsons "The Passion of the Christ". Själv har han nu gjort en film som ska vara ett muslimskt svar: "Jesus the Spirit of God". Filmen går just nu på bio i Iran.

– Islam och kristendom har mycket gemensamt, men muslimerna ser Jesus som

en profet, inte som Guds son, förklarar Nader Talebzadeh i en intervju för AFP.

– Min film följer Jesus så som det berättas om honom i Koranen.

Följaktligen är det inte Jesus som korsfästas i filmen – utan Judas. Jesus blir räddad av Gud, och direkt upptagen till himmelriket.

Trots de olika uppfattningar som finns i

de båda Jesus-filmerna, hoppas Nader Talebzadeh skapa dialog och bygga broar mellan de båda religionerna. "Jesus the Spirit of God" har fått stöd från iranska myndigheter, men dess framgång på bioduken är än så länge begränsad, den iranska biopubliken verkar föredra att se en thriller eller en romantisk komedi, skriver norska Vårt Land.

Jim Caviezel, som Jesus, och Mel Gibson.

August Strindberg en fri

Julens stora följetong i tv om August Strindberg har gjort en av våra nationalskalderna aktuell, och i vår visas flera av hans pjäser runtom i landet.

Att Strindberg satte fokus på samhällsfrågor vet de flesta. Mindre känt är hans kamp med trosfrågor, och hans engagemang i fredsfrågor. Anders Bylander lyfter fram "den okände Strindberg" i två artiklar. I dag handlar det om fredstemat, som Strindberg belyser i sin novell "Samvetsqual".

Ar 1999 utnämndes av Förenta Nationerna till de mänskliga rättigheternas år. Telia uppmärksammade saken genom att ta med deklarationen, alla trettio artiklarna, i telefonkatalogen.

1982 var på liknande sätt FN-året för fred och nedrustning. Har den mellanliggande tiden kännetecknats av frid på jorden? Sovjetimperiet och Berlinmuren har förvisso fallit, det kalla kriget är äntligen slut. Men det har varit krig mellan Iran och Irak, mellan Ryssland och Tjetjenien och mellan Irak och USA med allierade. Vi har bevittnat Kuwaitkrisen och Gulfkriget, revolutionen i Rumänien och Jugoslaviens sönderfall. Olof Palme har mördats och symbolen för världsekonomin raserats med hjälp av kapade passagerarplan.

NÄR JAG LÄSER August Strindbergs "Samvetsqual" från 1884 känns det ändå att freden måste vara en dröm som har framtiden för sig. Förintelsekonferensen i Stockholm är ett lovande initiativ, liksom Forum för levande historia. Samtidigt finns orosmoln, till exempel stridigheter om hur mänskliga rättigheter ska tolkas. Och glädjande tecken: Dialogen tilltar mellan religionerna och kyrkan lockar igen. När påven gästade Paris togs han emot av ungdomar i mångtusental, som om han vore en popstjärna.

Men om krigen ska försvinna från vår värld måste freden bli uppfattad som ett tillstånd i hjärtat, inte bara som en vapenvila, frånvaron av stridshandlingar.

Det är väl mindre känt att den svenske skriftställaren var aktiv fredsvän. 1885 gick han med i Svenska freds- och skiljedomsföreningen, efter att året före ha publicerat fredsnoveln "Samvetsqual", där militär och samhällsapparat gisslas

på ett sätt som anstår den store individualisten och sanningsägaren. Boken har getts ut av Pogo Press och är försedd med ett förord av Per Anders Fogelström.

Den yttre handlingen börjar i löjtnant von Bleichrodens fältkvarter i den lilla byn Marlotte under fransk-tyska kriget 1870–1871. Löjtnanten dras med en känslokonflikt och är märkbart nervös. Ena stunden skriver han ett kärleksfullt brev till sin unga hustru, nästa beordrar han en arkebusering. Byns pastor och själsörjare dyker upp för att få tala med de dödsdömda. von Bleichroden tar tydligen hans blotta närvaro som en anklagelse, för utan anmodan deklarerar han att det är stater som för krig, inte individerna – vilka alltså är utan ansvar så länge de lyder order. Senare är han ute på gården, hal- kar i de avrättades blod och måste uppkommen på sitt rum kasta ut stövlarna genom fönstret, bara en kort stund innan matbrickan och en mängd röda föremål får gå samma väg. Samvetsqualen tar sig fysiska uttryck och slår ut i fullständig personlighetsklyvning. Huvudpersonen måste vårdas på ett hospital tills kärlekens och livets lagar åter läker hans själ. På därhuset – av alla ställen – sitter fiende vid fiende och får undervisning om den sanna gudsbilden. När von Bleichroden efter en tid börjar fråga efter sin hustru, vet läkarna att han är räddad.

KÄRNPUNKTEN I novellen är den skarpa konflikten mellan den naturliga, ofördärvade människan och den av fel uppfostran förledda samhällsmänniskan. Den senare har fallit offer för en lögn, som tvingar henne att spela ett dubbelspel och leder till ständiga inre kval och, om inget görs, till allvarliga men för personligheten. Den naturliga människan följer ett lika naturligt samvete, som reagerar sunt och enligt allmänmänskliga princi-

HOPP. Strindbergs engagemang i sociala frågor känner de flesta till. Men den kände författaren brottades också med trosfrågor. August Strindberg försoning och nåd, och på hans gravsten som återfinns på Norra Begravningsplatsen i Stockholm, står Strindberg som spelas av Jonas Karlsson. Han står framför framför Siri von Essen (Linda Zilliacus), Carl Gustav Wrangel

per. Samhällsvarelsen lyder ett artificiellt samvete, där Gud har glömts bort och ersatts av överhetens krav och livlösa vanor. Detta konstgjorda samvete kommer till genom uppfostran och övrig påverkan utifrån. Naturrätten fördäras av den beslutade, "positiva" rätten.

I SIN EGENSKAP AV militär utför löjtnanten handlingar som det naturliga samvetet förebrår honom. Han försvarar sig med sitt konstgjorda: Han gör bara sin plikt för fosterlandet, och det är inte manligt att vara vek. Till en början känner han sig alltså hemma i sin samhällsroll, och den inre kampen lyser bara igenom i vissa saker, som till exempel valet av litteratur. Han läser Schopenhauer och von Hartmann. Motsägelsen finns där. Han kan inte dölja den för sig själv och snart inte heller för omgivningen.

När prästen i den ockuperade byn ber om tillåtelse att tala med de

dödsdömda, utspinner sig ett samtal som driver löjtnantens samvetskonflikt till full mognad. I gudsmännens mun lägger Strindberg också de ytterst samhällskritiska orden om historiens störste bedragare, "en liten förrädare med en fackla i handen, en ängel, som går med en korg rosor och beströr avskrädeshögarna i livet". Den ängeln heter det sköna och har alltid dyrkats i mänsklighetens långa historia. Hon får nämligen det fula att se vackert ut och lögnen att likna sanning. Krigare klär sig i granna dräkter och paraderar högtidligt under musik och flygande fanor. "Är det icke för att dölja vad som ligger bakom ert yrke?" frågar prästen. "Om ni älskade sanningen, skulle ni gå i vita blusar, som slaktare, så att blodfläckarna syntes rätt väl, ni skulle gå med kniv och mörkpryl som styckmästare i slaktarboden, med bilor drypande av blod och klubbiga av talg! I stället för musikkörer skulle ni fösa en

skara tjutande människor framför er, människor som blivit vansinniga av synerna på slagfältet, i stället för fanor skulle ni bära svepningar, och på trossen draga likkistor!"

En August Strindberg efter andra världskriget kunde ha uttryckt sig ännu tydligare.

LIKA LITET SOM någon annan kan von Bleichroden försvara sig mot sanningen. Han invänder att det är stater som för krig, inte individerna, han är endast en representant för den tyska förbundsstaten. I nästa ögonblick blir han dock desperat och far ut i en länge närd fråga. "Varför får vi inte alltid vara människor? Varför ska vi vara dubbelgångare?" På denna punkt är konflikten mellan sant och falskt mogen för skörd. Hälsan är det pris man får betala för sin dubbelmoral.

En sanning som forskare inte lyckats belägga förrän i vår tid var